

Nauczyciel z Handlówki

Na stronie Ministerstwa Kultury Federacji Rosyjskiej znajduje się wzmianka o Szkole Handlowej w Pabianicach, która istniała w latach 1898 -1915. Placówka cieszyła się bardzo dobrą opinią. Najpierw powstała Handlówka Męska, a w kilka miesięcy później Handlówka Żeńska, która była pierwszą tego typu szkołą w imperium carskim.

W szkole pracowali wybitni nauczyciele. Jednym z nich był Paweł Piotrowicz Babeńczykow. Pracę podjął w 1911 roku, akurat wtedy zakończył się proces łączenia klas męskich i żeńskich w pabianickiej Handlówce. Babeńczykow uczył historii i geografii. Wraz z wybuchem I wojny światowej szkoła została zamknięta, przez pewien czas był tutaj szpital, poczta, a nawet magazyny wojskowe. Obywateli rosyjskich ewakuowano w głąb kraju carów. Babeńczykow przebywał w Pabianicach w latach 1911-1914.

Urodził się 14 lutego w 1892 r. w Kerczu, w rodzinie urzędniczej. W 1901 r. ukończył gimnazjum w Chersoniu, a w 1911 Uniwersytet Moskiewski. Zaraz po otrzymaniu dyplomu przyjechał do Pabianic, aby dzielić się świeżo zdobytą wiedzą ze swoimi uczniami. Budynek Handlówki zachował się do dzisiaj przy ulicy Pułaskiego 14. Babeńczykow na początku wojny opuścił Pabianice i udał się do Berdiańska (Ukraina), gdzie kontynuował pracę nauczyciela. W 1919 roku przybył do Sewastopola. Wykładał w II Szkole Realnej, a następnie uczył historii i wiedzy o społeczeństwie w technikum.

W 1923 roku przy aktywnym udziale Babeńczykowa powstało Krymskie Muzeum Krajoznawcze. Na stanowisku dyrektora muzeum utrzymał się do 1930 r. W tym okresie uczestniczył w licznych ekspedycjach archeologicznych. W lipcu 1930 r. został aresztowany i przewieziony do Leningradu. W sfingowanym procesie oskarżono go o szpiegostwo na rzecz Niemiec oraz o to, że we współpracy z pierwszym rosyjskim indologiem Aleksandrem Michajłowiczem Merwartem uczestniczył w działaniach „Ogólnokrajowego Związku Walki o Wolną Rosję”. Dowodem miały być sporządzane przez Babeńczykowa mapy Krymu, które wraz z informacjami Merwarta trafiały rzekomo do konsulatu niemieckiego w Leningradzie. Babeńczykow poznał Merwarta w trakcie wykopalisk archeologicznych w Eski Karminie (średniowieczne miasto-twierdza w zachodniej części Krymu), po których oprowadzał niemieckich archeologów.

W chwili aresztowania na utrzymaniu Babeńczykowa pozostawały – matka, siostra oraz żona z trzyletnią córką. Z troską o los najbliższej rodziny Babeńczykow przyznał się do winy. Przeżył załamanie psychiczne. W jednej z celi przebywał literaturoznawca Anafierow, który wspominał: ... następnego dnia wieczorem Babeńczykow zaczął mnie niepokoić. Leżąc bił się w piersi i powtarzał: wy-rok! Wkrótce wyznał, że zgodził się podpisać protokół, w którym potwierdzał swą szpiegowską działalność. W brudnej celi było mnóstwo pluskiew. Raz po raz przy pomocy zapalek spalałem kolejne pluskwy. Jednak Babeńczykow protestował: "Nikołaj Pawłowicz, zapala pan światło, a przecież wiemy jakie grozi nam niebezpieczeństwo". Wskazywał na sufit, okno, drzwi. Wszędzie byli wrogowie. A ja także nie chciałem mroku panującego w celi, ponieważ byłem zmęczony całonocnym światłem w izolatce. Wreszcie zrozumiałem, że Babeńczykow wpadł w głęboką depresję. Nie był w stanie odpowiadać na listy od rodziny.

4 stycznia 1931 r. żona Babeńczykowa Krystyna Fiedorowna zwróciła się z prośbą o pomoc do Pieszkowej, żony głośnego pisarza Maksyma Gorkiego. Bezskutecznie.

Babeńczykow otrzymał wyrok trzech lat pobytu w poprawczym obozie pracy w Uchtyńsko - Peczerskim Łagrze. W grudniu 1932 wyrok zamieniono na syberyjskie zesłanie.

Po wyjściu na wolność kontynuował pracę nauczycielską, będąc zarazem sekretarzem sewastopolskiego oddziału stowarzyszenia zajmującego się badaniem Krymu. W 1935 r. jako pracownik naukowy Państwowego Muzeum w Chersoniu dokonał drobiazgowego opisu Szułdanu (średniowieczny skalny klasztor prawosławny w zachodniej części Krymu). W 1937 został zastępcą

dyrektora ds. naukowych Muzeum Miasta Pieczar w Bakczysaraju. Do wybuchu II wojny światowej prowadził prace archeologiczne na cmentarzyskach wokół miejscowości Basztanowka i Wierchoriecze, dokonał pomiaru kościołów-pieczar w grodzisku Tepe Kermen. Przygotowywał materiały do ekspozycji w Muzeum Miasta Pieczar.

Podczas II wojny światowej był pracownikiem naukowych Abchaskiego Muzeum krajoznawczego. W 1944 r. po powrocie na Krym znów pracował na stanowisku zastępcy dyrektora Muzeum Miasta Pieczar.

W latach 1946 – 1947 badał wczesnośredniowieczne cmentarzyska u podnóża Czufut Kale (miasto-twierdza na Krymie). W 1948 r. wspólna ekspedycja Muzeum Miasta Pieczar i Krymskiej Naukowo-Badawczej Bazy Akademii Nauk ZSRR miała zrealizować szereg wykopalisk pilotażowych w rejonie Ałusztzy (miasto nad Morzem Czarnym), Bakczysaraju oraz na uroczysku Czairy. Niestety Babeńczykow ciężko zachorował, odezwała się gruźlica nabyta w Gułagu. Zmarł 8 grudnia 1947 roku w Bakczysaraju. Został pochowany w parku otaczającym pałac- muzeum. Prace Babeńczykowa nie ukazały się drukiem, a był on autorem m.in. 10-tomowego „Opisu Krymu”. Został zrehabilitowany dopiero w 1967 roku.

<https://politike.ru/termin/babenchikov-pavel-petrovich.html>

Autor: Sławomir Saładaj